

Az ítéltábla **felperesnek**
az OBH által képviselt **I.r., II.r., III.r., az OBH elnöke IV.r. alperesek** ellen **bíróági jogkörben okozott kár megtérítése** iránt indított perében, a Győri Törvényszék 2013. június 4. napján kelt 31.P.20.060/2012/33. számú ítéletével szemben, a III.r. alperes által 34., 35. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezését helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

A felperes pontosított keresetében 10 millió forint nem vagyoni kártérítés egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket. Keresetét elsődlegesen a Pp.2. § (3) bekezdésére, másodsorban a Ptk.349. §-ára alapította. Megítélése szerint sérült a per ésszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő alapjoga azzal, hogy a házastársi vagyoni jogi perben a keresetlevelet 1990. június 15. napján terjesztette elő, ugyanakkor 2009. szeptember 5-én emelkedett csak jogerőre az ítélet. A hosszú pertartamot a per tárgya nem indokolta.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Hivatkozásuk szerint a Pp.2. § (3) bekezdése nem alkalmazható, mert az alapügy 2003. július 1-jét megelőzően indult. Jogellenes magatartás hiányában a felperes kárigénye alaptalan. A felperes perelhúzó magatartása okozta az eljárás elhúzódását. A felperes sorozatosan bejelentett elfogultsági kifogásai hátráltatták az eljárás mielőbbi lefolytatását. A per felfüggesztését előzetes kérdés eldöntése indokolta.

IV. r. alperes hivatkozott arra is, hogy sem neki, sem jogelődjének nem volt lehetősége a konkrét peres ügyekbe történő beavatkozásra.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte a III. r. alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 500.000.-Ft nem vagyoni kártérítést. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I., II. és IV. r. alperesek részére személyenként 75.000.-Ft perköltséget, kimondta, hogy a felperes és a III. r. alperes a perrel kapcsolatban felmerült költségeiket maguk viselik.

A törvényszék ítélete jogi indokolásában a felperes keresetének jogalapja tekintetében kiemelte, hogy a felperes keresetét elsődlegesen a Pp. 2. § (3) bekezdésére alapította, mely a Pp-t módosító 1999. évi CX. törvény 164. § (1) bekezdése értelmében 2003. január hó 1. napját követően indult ügyekben alkalmazható, s miután az alapügy jóval korábban indult, ezen rendelkezés megsértésére alapított igénye alaptalan.

A tisztességes eljárás és az ésszerű időben való befejezés követelményeinek sérelme azonban nem csupán a Pp. 2. § (3) bekezdése alkalmazhatósági körében, hanem az ezt megelőzően indult ügyekben is vizsgálható, s alapját képezhette a bíróság kártérítési felelősségét eredményező Ptk. 349. § szerinti jogellenes és felróható magatartásnak.

Az 1950. november 4. napján Rómában kelt, és az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Római Egyezmény 6. cikkének 1. pontja értelmében a belső jog részévé vált a perek ésszerű időn belül történő befejezésére vonatkozó követelmény.

A jelen perben vizsgált eljárások csak egy része alatt hatályban lévő, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény 30. § (1) bekezdése szerint a bíró a rábízott ügyet annak munkaigényessége és az eljárás sajátosságai által meghatározott ésszerű határidőn belül köteles elbírálni.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 9. §-a szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy bírói útra tartozó ügyét független és pártatlan bíróság tisztességes eljárás során és ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az alapper teljes időtartama alatt előírta a Pp. 3. § (2) bekezdése, hogy a bíróság hivatalból gondoskodik a pereknek az alapos és egyben gyors tárgyalásáról, később pedig az ésszerű időn belül történő befejezéséről.

Fentiekből kitűnően az alapper teljes időtartama alatt fennállt a bíróság eljárásával szemben az időszerűség követelménye.

Az elsőfokú bíróság az „ésszerű idő” meghatározása során az Alkotmánybíróság határozataiban foglaltakból indult ki (8/1992 (I. 30.) AB határozat). Ennek értelmében az ügyek elbírálására az az ésszerű idő, melynek tartama alatt az adott ügy elbírálni lehet. Nem vonható az ésszerű határidő fogalmába az olyan idő, amelynek során nem folyik vizsgálat, vagy olyan tárgyban folyik, amely nem tartozik az ügghöz.

Nem lehet eltekinteni az eljáró bíróság személyi és tárgyi feltételeinek figyelembe vételétől sem. Ennek hiányosságai azonban a Ptk. 349. §-a talaján vizsgálódva is csupán a kártérítési felelősség alóli kimentés körében értékelhetők.

Az elsőfokú bíróság a ... Városi Bíróság, a ... Városi Bíróság, továbbá a Városi Bíróság részéről nem látott bizonyítottan olyan jogellenes felróható magatartást, mely a felperes kártérítés iránti követelésének alapjául szolgálhatott volna. Erre figyelemmel az I. és II. r. alperessel szembeni keresetet alaptalannak ítélte.

A törvényszék alaptalannak találta a IV. r. alperessel szemben az annak jogelődje által elmulasztott intézkedésekre alapított felperesi keresetet is.

A ... Városi Bíróság eljárásával kapcsolatosan kiemelte, hogy az 1997. július 23. napjától (az iratok bíróságra érkezésétől) 1999. szeptember 23. napjáig (a bírák által bejelentett elfoglaltság időpontjáig) járhatott el a perben, mely huszonhat hónapnak felel meg.

E huszonhat hónap alatt a per tárgyalására határnapot nem tűzött a ... Városi Bíróság, sőt 1997. július 23. napjától 1998. január 26. napjáig (6 hónapig) semmilyen bírói intézkedésre nem került sor a perben.

E késedelem kimentésére a III. r. alperes részéről bizonyíték, bizonyítási indítvány előterjesztésére nem került sor, így azt a felperes kárigényét megalapozó késedelemként és passzivitásként kell figyelembe venni.

Az 1998. január 26. napján kelt - három kapcsolódó per iratainak beszerzésére vonatkozó - intézkedés a felperes érvelésével szemben nem tekinthető irreleváns és szükségtelen bírói intézkedésnek. Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal határozatával összefüggő közigazgatási per és a házasság felbontása iránt a PKKB előtt folyamatban lévő per iratai közül a per tárgyalásának folytatásához indokoltan került bekérésre legalább az e perekben született jogerős ítélet.

A jogerős ítélet csatolását követően azonban a ... Városi Bíróság minden alap nélkül arról tájékoztatta a felperest, hogy mindaddig, amíg maga a felperes nem csatolja a közigazgatási per iratait, a tárgyalás kitűzésére sem kerül sor. Sem a közigazgatási perben született jogerős ítélet tartalma, sem az eljárás befejezését eredményező későbbi perszak iratai alapján nem adható ésszerű magyarázat arra vonatkozóan, hogy milyen további információ „felderítése” érdekében kezelte a ... Városi Bíróság a per tárgyalásának akadályaként a teljes közigazgatási iratanyag rendelkezésre állását, emiatt az 1998. október hó 22. napjától 1999. szeptember hó 23. napjáig eltelt időszak is indokolatlan passzív időszaknak minősül (11 hónap).

A törvényszék figyelembe vette, hogy a per 1990. június 15. napjától 2009. június 30. napjáig tartott. Ez 228 és fél hónapnak felel meg. Álláspontja szerint ezen időszakon belül a bíróságok részéről érdemben figyelembe vehető mértékű inaktivitás kizárólag a ... Városi Bíróság, s ebből következően jelen per III. r. alperese vonatkozásában volt megállapítható, az etekintetben kieső időszak 17 hónap.

Össességében a peres eljárás rendkívüli pertartamot produkált, azonban mindössze a ... Városi Bíróság, s ezáltal a III. r. alperes oldalán volt feltárható az időszerűség követelményével ellentétes mulasztás.

Vizsgálta a törvényszék, hogy a fentiek szerint jogellenesnek tekinthető III. r. alperesi magatartással okozati összefüggésben merült-e fel a felperes oldalán nem vagyoni kártérítési igényt megalapozó személyiségi hátrány.

Ennek során nem csak az elhúzódó pertartamot, hanem az ahhoz köztudomásszerűen (Pp. 163. § (3) bekezdés) kapcsolható stressz szituációt fogadta el olyan, a felperes mindennapi életét is befolyásoló hátránnyként, mely megalapoz nem vagyoni kártérítési igényt. Annak mértékénél azonban figyelembe vette, hogy a több, mint 19 éves pertartamból mintegy 7,5%-ot kitevő, a per inaktív időszakainak kiejtésével számítva pedig 20%-os mértékű 17 hónap vonatkozásában találta csupán megállapíthatónak a III. r. alperes felelősségét.

A törvényszék a káridőponti ár- és értékviszonyok (1997-1998), a hasonló perekben kialakult bírói gyakorlat alapulvételével 500.000,- Ft-ot talált alkalmasnak arra, hogy a

felperest ért személyiségi hátrányt másnemű vagyoni előny biztosításával megfelelően kompenzálja.

Értékelt a törvényszék azt is, hogy a III. r. alperes terhére rótt időszakban tárgyalás megtartására nem került sor, így ebben a periódusban a nem vagyoni kártérítés körében értékelni kért azon körülmény vonatkozásában, hogy fizetett szabadsága terhére kellett a felperesnek megjelennie a tárgyalásokon, nem érte a felperest sérelem.

Az ítélettel szemben a III. r. alperes élt fellebbezéssel, kérve annak megváltoztatását, a kereset elutasítását, másodlagosan a nem vagyoni kártérítés összegének jelentős, 100.000.- Ft-ra történő mérséklését kérte.

A Ptk.349. § (1) és (3) bekezdésére, valamint a Ptk.339. § (1) bekezdésére hivatkozással kiemelte, hogy a III. r. alperest kárfelelősség nem terheli, a kártérítés általános feltételei ugyanis hiányoznak. A helyi bíróság úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt és az ügyintézés a felperes magatartása miatt húzódott el. Hivatkozása szerint a ... Városi Bíróságon az irányadó időszakban két polgári ügyszakos bírói státusz volt rendszeresítve, 1997-ben mindkét bíró szülei szabadságon volt, illetve a szülei szabadságát követő hosszabb idejű szabadságát töltötte. A bírókat távollétük idején kirendeléssel egy polgári ügyszakos bíró helyettesítette. Rá rendkívüli munkateher hárult, évente 400 ügy került számára kiosztásra, köztük nagyszámban olyanok, melyben soron kívül kellett intézkednie. Ezek az objektív körülmények akadályozták 1997. július 23. és 1998 januárja között az ügyintézését. Az 1997. szeptemberben szabadságáról visszaérkező bíró nem tudta azonnal kitűzni a tárgyalást. Amint az egyik polgári ügyszakos bíró részmunkaidőben visszaállt a munkába, nyomban intézkedés született az átszignálásról, a kijelölt bíró azonnal hozzákezdett az érdemi ügyintézéshez, rendelkezett a kapcsolódó iratok beszerzéséről. A bíróság munkáját azonban rendkívüli módon nehezítette, hogy a felperes többször terjesztett elő alaptalan kizárási kérelmet, panaszt. Ezek miatt a másodfokú bírósághoz vagy annak elnökéhez kellett felterjeszteni az iratokat. Ezek nélkül az ügyintézés nem lehetett folytatni. A közigazgatási ügy és a házassági per aktája nem volt beszerezhető, a felperes pedig többszöri felhívás ellenére sem csatolta a rendelkezésére álló iratokat. Ezek hiánya akadályozta az érdemi eljárás folytatását. A felperes csak 1998. október 22-én csatolta a közigazgatási perben keletkezett ítéleteket. A jogerős ítélet alapján azonban önmagában még nem lehetett az eljárást folytatni, ugyanis szakértői bizonyításra lett volna szükség. Az ítélet alapján azonban sem a bíróság, sem a szakértő nem tudta volna pontosan körülhatárolni, hogy melyek azok az épületrészek, melyeket figyelmen kívül kell hagyni a forgalmi érték meghatározásakor. Ezt kizárólag a közigazgatási iratok, elsősorban az első- és másodfokú közigazgatási határozat alapján lehetett volna megállapítani. Ezen iratanyag legalább részben a felperes rendelkezésére állt, azonban azokat nem csatolta, így 1998. október 22. és 1999. szeptember 23-a között a jogvitában érdemi előrelépést nem lehetett tenni, ez pedig kizárólag a felperes magatartására vezethető vissza. Hiányzik a III. r. alperes tekintetében a jogellenes magatartás. Amennyiben az eljárás elhúzódásából a felperesnek bármilyen kára is származna, az kizárólag a saját perelhúzó magatartása miatt következett be. A felperes nem a tőle elvárható módon, a jóhiszemű pervitel követelményeinek megfelelően járt el. A Ptk.340. § (1) bekezdése értelmében ezt is megfelelően értékelni kell.

A fellebbezés szerint nem nyert igazolást a felperes károsodása sem, hiszen a felperes számtalan pert indított. Amennyiben a pereskedés számára stresszel járt volna, úgy nem

kezdeményezett volna annyi jogvitát. Az elsőfokú ítélet szerinti köztudomású tény fennállása tehát nem állapítható meg. Utalt arra is a III. r. alperes, hogy a jelenleg hatályos Pp.2. §-ának rendelkezései - ahogy azt az elsőfokú bíróság is helyesen kifejtette - nem alkalmazhatóak, így csak a ténylegesen bekövetkezett kár reparálását kérhetné a perben a felperes.

A III. r. alperes megítélése szerint semmiképpen nem tehető felelőssé a 17 éves pertartamért. Amennyiben a kártérítés egyéb feltételei fennállnának, úgy kizárólag azért a nem vagyoni károsodásért kellene helytállnia, amely az 1997. július 23. és 1999. szeptember 23. között következett be. A felperes viszont nem bizonyította, hogy ezen időszakban bármiféle nem vagyoni sérelem érte volna. A gyakran és szívesen pereskedő felperes esetében nincs olyan nem vagyoni sérelem, mely a kártérítési igényt megalapozná.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében elsődlegesen új eljárás elrendelését kérte annak elfogulatlan vizsgálata érdekében, hogy miként tarthatott egy egyszerű ügy 20 évig. Másodlagosan kérte az ítélet minden alperes felelősségének megállapítására irányuló megváltoztatását, vagy a kártérítés tekintetében az ítélet helybenhagyását, a felperest terhelő perköltség mértékének pedig a harmadára való leszállítását.

A fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos.

Az elsőfokú ítéletnek a keresetet részben elutasító rendelkezései a Pp.228. § (3) bekezdése alapján jogerőre emelkedtek, azokat a felek fellebbezéssel nem támadták. A felperes ugyan a III. r. alperes fellebbezésére tett ellenkérelmében az ítélet hatályon kívül helyezését, illetve részbeni megváltoztatását is kérte, ezen - tartalmánál fogva - fellebbezésnek minősülő kérelmet azonban az ítéltábla a Pf.III.20.247/2013/4. számú végzésével hivatalból elutasította.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú eljárás tárgyát a III. r. alperest a felperes javára nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelező rendelkezés felülbírálatára képezte.

Ennek során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a széleskörű bizonyítás lefolytatása útján beszerzett peradatok mindenre kiterjedő, okszerű mérlegelésével megállapított tényállásból a III. r. alperes kártérítési felelősségének fennállása és a követelés összege tekintetében egyaránt helytálló jogkövetkeztetésre jutott, döntésével és indokaival az ítéltábla maradéktalanul egyetértett. A III. r. alperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel az alábbiakat emeli ki.

Az elsőfokú bíróság a bírósági jogkörben okozott kárért való felelősség konjunktív (a Ptk.339. § és 349. §-ában foglalt) feltételeinek vizsgálata során helyesen állapította meg, hogy az ún. alapeljárás teljes időtartama alatt az ítéletben hivatkozott jogszabályi rendelkezések szerint fennállt a bíróság eljárásával szemben az időszerűség követelménye.

Arra is helyesen mutatott rá, hogy az önálló jogi személyiséggel rendelkező megyei bíróságok felelőssége önállóan, egymástól elkülönítve vizsgálendő.

Ennek megfelelően - a rendelkezésre álló adatok alapján - helyesen állapította meg, hogy az ügyek ésszerű időn belüli elbírálása iránti jogszabályi követelmény a ... Városi Bíróság előtti perszakaszban sérült, mikor a városi bíróság összesen 17 hónapnyi időszokban

felelősségének kimentésére alkalmas indok nélkül mellőzte az érdemi eljárási cselekmények lefolytatását.

Hat hónapig a perben semmilyen bírói intézkedésre nem került sor. Etekintetben a kimentés körében az elsőfokú eljárásban a III. r. alperes bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, érdemi hivatkozást nem tett. A fellebbezésben ugyan a városi bíróság akkori munkafeltételeire hivatkozott, mely a felelősség alóli kimentés körében valóban értékelhető lenne, erre azonban az elsőfokú eljárásban védekezést nem alapított. Eezirányú peradat csak a kizárás tekintetében eljáró Fejér Megyei Bíróság Pk.20.281/1998/2. számú végzésének indokolásából volt fellelhető, ez azonban önmagában - miként ezt a törvényszék helyesen értékelte - nem volt alkalmas a kimentést megalapozó tények ítéleti bizonyossággal való megállapítására. Ezt a III. r. alperes fellebbezési hivatkozása sem képes megalapozni, új bizonyíték előadására, illetve a bizonyítás kiegészítésére pedig a Pp.235. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban már nincs lehetőség.

Ugyancsak helytállóan értékelte az elsőfokú bíróság, hogy további 11 hónapnyi indokolatlan inaktív pertartam merült fel azzal, hogy a ... Városi Bíróság a közigazgatási perben született jogerős ítélet csatolását követően szükségtelenül követelte a felperestől a közigazgatási per és a közigazgatási eljárás további iratait. A fellebbezéssel szemben megállapítható, hogy a Legfelsőbb Bíróság közigazgatási határozat felülvizsgálata során hozott jogerős ítélete (... Városi Bíróság P.20.309/1997/17. szám alatt csatolva) a közigazgatási eljárásban hozott határozatok ismertetését, majd a bíróság ezzel kapcsolatos döntését és indokait kellő részletességgel tartalmazza ahhoz, hogy a vagyoni jogi per további érdemi tárgyalására sor kerülhessen, a polgári perben szükséges szakértői bizonyítás lefolytatható legyen. Nem volt tehát indokolt az érdemi intézkedéseknek a határozat csatolását követő mellőzése.

Helytálló az a fellebbezési érvelés, hogy a III. r. alperes önmagában nem tehető felelőssé a 17 éves pertartamért, azonban az elsőfokú ítélet ezen helyes álláspontnak megfelelően sem a felperesnek felróható, sem a felek egyikének sem felróható inaktív peridőszakot nem értékelte a III. r. alperes terhére. Alaptalanul kifogásolja tehát a fellebbezés a Ptk.340. § (1) bekezdésének nem megfelelő alkalmazását.

Az ítélet tábla maradéktalanul osztotta az elsőfokú bíróságnak a kár bekövetkeztével és annak mértékével kapcsolatosan elfoglalt jogi álláspontját, döntését és indokait egyaránt. Az alapperben a ... Városi Bíróság megsértette az eljárás időszerűségének követelményét, a fentiek szerint felróható magatartása - a fellebbezésben hivatkozott perlekedési szokásaitól függetlenül - köztudomásúan sértette a felperes, mint az eljárásban résztvevő, igényt érvényesítő fél személyiségi jogait. A fél alappal várja el azt és számol azzal, hogy a jogalkalmazó szerv a rá irányadó eljárási rendelkezéseknek maradéktalanul megfelelő eljárás során határoz igényéről. Az ezen követelményt sértő bírósági eljárásból fakadó stressz alapul szolgál a nem vagyoni kártérítésre való jogosultság megállapításának.

A nem vagyoni kártérítés rendeltetése a személyiségi jogsértés által okozott hátrány más nemű kompenzálása. Összegének megállapítása során értékelni kell a személyiségi jogsértés súlyát és következményei súlyosságát. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően - a szükséges és egyben elégséges mértékben, a fellebbezésben foglaltakkal szemben nem az egész, csupán a III. r. alperesnek felróható inaktív pertartammal összefüggésben felperest ért hátrányok figyelembevételével - határozta meg a nem vagyoni kár összegét. Ennek leszállítását az ítélet tábla nem ítélte indokoltnak.

A kifejtettekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését a Pp.253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárás során a pernyertes felperes jogi képviselő nélkül járt el, ügyvédi költsége tehát nem merült fel, egyéb költségigényt pedig nem terjesztett elő. Így az ítéltábla mellőzte a III. r. alperesnek a felperes javára másodfokú perköltségben való marasztalását.

A III. r. alperes az Itv. 5. §-a folytán személyes illetékmentes, a felperes pedig az illetékre kiterjedő részleges személyes költségmentesség kedvezményében részesült, így a 6/1986.(VI.26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján a fellebbezési illeték az állam terhéen marad.

Győr, 2014. február 5. napján

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

Dr. Havasiné dr. Orbán Mária sk.
bíró

A kidmány hitelélül:

Kiadó: